

Aanwijzing voor de kandidaat

Als in een vraag staat dat je een hoofd- of kernconcept moet gebruiken, dan gebruik je in het antwoord die elementen uit de omschrijving van het hoofd- of kernconcept die nodig zijn om de vraag juist te kunnen beantwoorden.

Opgave 1 Jeugdwerkloosheid in Europa

Bij deze opgave horen tekst 1, figuur 1, tekst 2 en tabel 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Het percentage jeugdwerklozen in Nederland onder jongeren van niet-westerse afkomst was in 2013 hoger dan onder autochtone jongeren.

Lees tekst 1.

Flexibele arbeid verrichten wordt in tekst 1 als één van de oorzaken genoemd van de maatschappelijke positie van jongeren van niet-westerse afkomst.

- 4p 1 Leg uit dat flexibele arbeid verrichten door jongeren zowel een voorbeeld van positieverwerving als een voorbeeld van positietoewijzing kan zijn. Gebruik in je uitleg de begrippen positieverwerving en positietoewijzing.
- Flexibilisering van arbeid betekent onder andere dat het aantal flexwerkers is toegenomen.
- 2p 2 Leg uit hoe flexibilisering van arbeid van invloed kan zijn op de machtspositie van werknemers ten opzichte van werkgevers. Gebruik in je uitleg het kernconcept macht.
- 2p 3 Leg uit dat zowel sociaal kapitaal als cultureel kapitaal van invloed zijn op de beroepskansen van jongeren. Gebruik in je uitleg een voorbeeld van sociaal kapitaal uit tekst 1 en een voorbeeld van cultureel kapitaal uit tekst 1.
- Discriminatie door werkgevers (zie regels 22-23 van tekst 1) kan gevolgen hebben voor de identiteit van jongeren.
- 3p 4 Leg uit dat discriminatie door werkgevers zowel positieve als negatieve gevolgen kan hebben voor de identiteit van jongeren. Gebruik in je uitleg het kernconcept identiteit.

- Discriminatie door werkgevers kan gevolgen hebben voor zowel de subjectieve als de objectieve arbeidsmarktkansen.
- 4p 5 – Leg uit welke invloed discriminatie door werkgevers kan hebben op de **subjectieve** arbeidsmarktkansen van jongeren.
- Leg uit hoe een verandering van de subjectieve arbeidsmarktkansen gevolgen kan hebben voor de **objectieve** arbeidsmarktkansen van jongeren.

- De kwetsbare positie van sommige groepen jongeren hangt volgens tekst 1 samen met de internationale economische crisis.
- 2p 6 Leg uit dat de internationale economische crisis van invloed is op de werkgelegenheid in Nederland. Gebruik in je uitleg het kernconcept globalisering.

- Er zijn verschillende soorten sociale ongelijkheid. Een daarvan is een ongelijke verdeling van bezit.
- 3p 7 Leg uit dat het verschil tussen het wel en niet hebben van werk kan leiden tot een ander soort sociale ongelijkheid dan een ongelijke verdeling van bezit. Gebruik in je uitleg het kernconcept sociale ongelijkheid.

- 2p 8 Leg uit welke invloed de ontwikkeling naar een postindustriële maatschappij heeft gehad op de sociale ongelijkheid tussen verschillende groepen jongeren. Gebruik in je uitleg het kernconcept sociale ongelijkheid.

- 2p 9 Leg uit hoe modernisering van invloed is geweest op veranderingen in het soort arbeid dat in Nederland wordt verricht sinds de jaren zestig van de vorige eeuw. Gebruik in je uitleg het kernconcept modernisering.

Bekijk figuur 1.

- Het kabinet-Rutte II wilde voortijdige schooluitval tegengaan. Er is onderzoek gedaan naar de relatie tussen voortijdige schooluitval en criminaliteit.
- 3p 10 – Wat is in figuur 1 het verschil tussen de jongeren met en zonder startkwalificatie?
- Leg met behulp van een theorie ter verklaring van criminaliteit uit hoe dit verschil tussen de jongeren te verklaren is.
- 2p 11 Leg uit dat het terugdringen van de jeugdwerkloosheid om criminaliteit aan te pakken bij de socialistische/sociaaldemocratische stroming past. Gebruik in je uitleg een kenmerk van de socialistische/sociaaldemocratische stroming over de aanpak van criminaliteit.

Lees tekst 2 en bekijk tabel 1.

Niet alleen in Nederland, maar ook in andere Europese landen is sprake van jeugdwerkloosheid. In tekst 2 wordt een onderzoek besproken naar de situatie van Europese werkloze jongeren en de reacties op hun eigen situatie. Tabel 1 is afkomstig uit dit onderzoek en geeft verschillen in sociaal en institutioneel vertrouwen tussen groepen jongeren.

Met de beantwoording van de vragen 12 tot en met 15 maak je een analyse van het vraagstuk van jeugdwerkloosheid zoals weergegeven in tekst 2 en tabel 1.

Vraagstuk

- 3p 12 Leg met behulp van tabel 1 uit welke samenhang er is tussen sociale ongelijkheid en sociale cohesie. Gebruik in je uitleg de kernconcepten sociale ongelijkheid en sociale cohesie.

Uit tekst 2 kan geconcludeerd worden dat de jongeren in de Angelsaksische en Midden- en Oost-Europese landen zich door hun situatie meer afsluiten, terwijl in de mediterrane landen de jongeren door hun situatie juist meer politiek actief worden.

Gevolgen

- 2p 13 Leg uit hoe het zich afsluiten van jongeren gevolgen kan hebben voor de binding in de samenleving. Gebruik in je uitleg een politicologisch kernconcept bij het hoofdconcept binding.
- 2p 14 Leg uit hoe het politiek activisme van jongeren kan leiden tot een belangenconflict. Gebruik in je uitleg het kernconcept conflict.

Er zijn verschillende overheidsmaatregelen mogelijk om jeugdwerkloosheid aan te pakken. Het tegengaan van schooluitval is zo'n mogelijke maatregel.

Oplossingen

- 3p 15 Noem drie andere overheidsmaatregelen om jeugdwerkloosheid aan te pakken: een maatregel die past bij de liberale ideologie, een die past bij de socialistische/sociaaldemocratische ideologie en een die past bij de confessionele ideologie.
Geef bij elke maatregel het bijbehorende ideologische uitgangspunt.

In tabel 1 staan gegevens over het vertrouwen dat jongeren hebben in onder andere rechtsstatelijke instituties.

- 3p 16 Leg uit dat er een verband kan zijn tussen de subjectieve (on)veiligheid en het gezag van rechtsstatelijke instituties.
Gebruik in je uitleg:
- een voorbeeld van een rechtsstatelijke institutie;
  - het kernconcept gezag.

Opgave 1 Jeugdwerkloosheid in Europa

---

tekst 1

Niet de ouderen, maar allochtone jongeren zijn zorgenkind op arbeidsmarkt

Zorgen zijn er vooral over de positie van ouderen op de arbeidsmarkt. Maar het zijn de jongeren van niet-westerse afkomst die het meeste
5 lijden onder de crisis. Meer dan 28 procent van hen is werkloos, een percentage dat nooit eerder is ge-
15 haald.

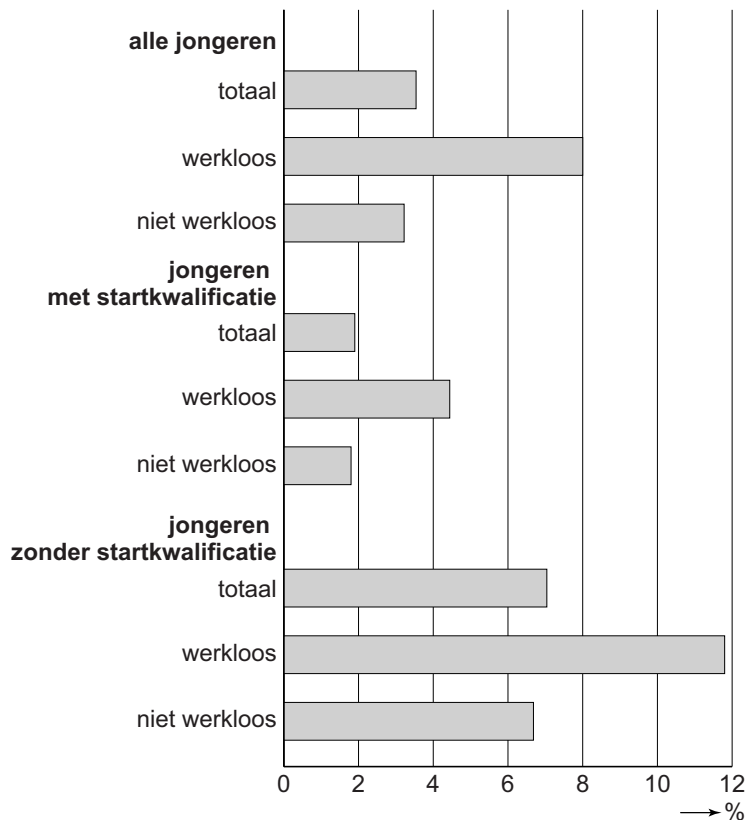
“Zelfs niet in de vorige periode van
10 economische neergang tussen 2004 en 2005”, zegt Senne Janssen van het CBS op Radio1. “Toen piekte de werkloosheid op 26 procent, daar
15 gaan we nu dus al overheen.” Opval-

minder hard wordt geraakt in verge-
lijking met de vorige crisisjaren. Janssen noemt als oorzaken voor de slechte positie van niet-westerse jon-
20 geren het lagere opleidingsniveau, taalachterstanden, de flexibele arbeid die zij vaak verrichten (...), discrimi-
natie bij werkgevers en het gebrek aan een netwerk.
25 Dat probleem met de netwerken komt telkens terug in onderzoek, schetst IJmert van Muilwijk van CNV Jonge-
ren op Radio1. Autochtone jongeren komen volgens hem geregeld via
30 familie en kennissen aan een baan. Allochtonen missen dat netwerk. (...)

naar: Trouw van 8 februari 2013

figuur 1

Niet-onderwijsvolgende jongeren van 15 tot 27 jaar die in aanraking zijn geweest met de politie¹⁾, naar startkwalificatiebezit²⁾ en werkloosheid, 2006-2008 in Nederland

noot 1 jongeren tegen wie proces-verbaal is opgemaakt omdat zij verdacht werden van een misdrijf

noot 2 Een startkwalificatie heb je als je na het verlaten van het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) nog een beroepsopleiding volgt van minimaal twee jaar. Ook een afgeronde havo- of vwo-opleiding wordt als een startkwalificatie beschouwd.

naar: CBS Sociaaleconomische trends, 2011

tekst 2

Jong, kwetsbaar en werkloos

Veertien miljoen Europese jongeren zitten thuis zonder baan. Velen zijn zo gedemotiveerd dat ze zich afkeren van de arbeidsmarkt. (...) En door de
5 aanhoudende crisis raken ze nog verder verwijderd van werkend Europa. (...)

Aan de telefoon spreekt Massimiliano Mascherini van de Europese
10 Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden, een agentschap van de EU. Hij onderzocht jeugd die niet werkt, geen opleiding volgt en geen stage loopt.
15 Daarbij keek hij naar de achtergrond en het gedrag van deze 'thuiszitters' en wat ze Europa kosten. De resultaten zijn verontrustend. Er zijn veertien miljoen jongeren die thuiszitten
20 in Europa, dat is 15,4 procent van de jongeren van 15 tot 29 jaar. Sommige zijn vrijwillig werkloos of aan het reizen, maar het merendeel is er slechter aan toe.

(...)

25 Opvallend is dat de jongeren in verschillende delen van Europa anders met hun situatie omgaan. In de Angelsaksische landen, Midden- en Oost-Europa zijn thuiszitters passief.
30 Ze zijn teleurgesteld in de maatschappij en instituties en hebben het gevoel dat niemand ze wil helpen. Hun reactie hierop is dat ze zich afsluiten. De groep vindt politiek
35 minder belangrijk, een groot deel gaat niet stemmen. (...)
In de mediterrane landen zijn de thuiszitters juist politiek actief. Mascherini: "Niet voor niets zie je in
40 Spanje en Griekenland dat de jeugd bereid is de straat op te gaan. Ze voelen zich niet vertegenwoordigd in de politiek en ze verzetten zich daartegen. Ze hebben een hang naar
45 radicalisme. Als er in die landen een extremistisch blok ontstaat, is de kans groot dat dit een grote achterban bij deze jongeren vindt." (...)

naar: Trouw van 26 november 2012

tabel 1**Vertrouwen onder Europese jongeren¹⁾, 2008**

soort vertrouwen	jongeren die werken en/of studeren	jongeren die niet werken en niet studeren
de meeste mensen zijn te vertrouwen ²⁾	4.9	4.4
de meeste mensen proberen eerlijk te zijn ³⁾	5.5	4.8
vertrouwen in nationaal parlement ⁴⁾	4.5	3.9
vertrouwen in politici ⁴⁾	3.5	3.0
vertrouwen in politieke partijen ⁴⁾	3.6	3.1
vertrouwen in het rechtsstelsel ⁴⁾	5.2	4.6
vertrouwen in de politie ⁴⁾	5.7	5.2

noot 1 jongeren tussen 15-29 jaar uit 22 lidstaten van de Europese Unie

noot 2 score op een schaal van 0 ('je kunt niet voorzichtig genoeg zijn') tot 10 ('de meeste mensen zijn te vertrouwen')

noot 3 score op een schaal van 0 ('de meeste mensen zouden proberen misbruik van mij te maken') tot 10 ('de meeste mensen zouden proberen eerlijk te zijn')

noot 4 score op een schaal van 0 ('helemaal geen vertrouwen') tot 10 ('volledig vertrouwen')

naar: Eurofound (2012) en European Social Survey (2008)